

EXAMENUL DE BACALAUREAT – 2007
Proba scrisă la MATEMATICĂ
PROBA D
Varianta ...048

Proba D. Programa M1. Filiera teoretică, specializarea Științe ale naturii; Filieră tehnologică, profil Tehnic, toate specializările
 ♦ Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu. Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

La toate subiectele se cer rezolvări cu soluții complete

SUBIECTUL I (20p)

În sistemul cartezian de coordonate xOy se consideră punctele $A(2, 1)$, $B(6, 4)$ și $C(5, -3)$.

- (4p) a) Să se calculeze lungimile segmentelor $[AB]$ și $[AC]$.
 (4p) b) Să se calculeze $\overrightarrow{AB} \cdot \overrightarrow{AC}$.
 (4p) c) Să se calculeze $m(\hat{A})$.
 (4p) d) Să se determine coordonatele simetricului punctului C față de punctul B .
 (4p) e) Folosind eventual egalitatea $\sin(\alpha - \beta) = \sin \alpha \cdot \cos \beta - \sin \beta \cdot \cos \alpha$, să se calculeze $\sin 15^\circ$.
 (2p) f) Să se calculeze modulul numărului complex $z = \frac{3-4i}{-4+3i}$.

SUBIECTUL II (30p)

1.

- (3p) a) Să se arate că numărul $\lg 1000$ este natural.
 (3p) b) Sirul $a_1, a_2, 12, 17, a_5, a_6, \dots$ este o progresie aritmetică.
 Să se determine termenul a_1 .
 (3p) c) Să se demonstreze că $x^4 + x^2 + 1 = (x^2 - x + 1)(x^2 + x + 1)$, pentru orice $x \in \mathbf{R}$.
 (3p) d) Să se determine coeficientul lui x^3 din dezvoltarea $(2+x)^4$.
 (3p) e) Să se determine restul împărțirii polinomului $f = X^4 + X^2 + 1$ la polinomul $g = X^2 - X + 1$.

2. Se consideră funcția $f : (0, \infty) \rightarrow \mathbf{R}$, $f(x) = x + \frac{1}{x}$.

- (3p) a) Să se calculeze $f'(x) + \frac{1}{x^2}$, pentru $x > 0$.
 (3p) b) Să se calculeze $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(x) - f(1)}{x - 1}$.
 (3p) c) Să se calculeze $\int_1^2 f''(x) dx$.
 (3p) d) Să se determine $\alpha \in \mathbf{R}$ astfel încât punctul $A(2, \alpha)$ să aparțină graficului funcției f .
 (3p) e) Să se arate că $f(x) = f\left(\frac{1}{x}\right)$, $\forall x > 0$.

SUBIECTUL III (20p)

În mulțimea $M_2(\mathbf{Z}_3)$ se consideră matricele $A = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{1} \\ \hat{0} & \hat{2} \end{pmatrix}$, $B = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{0} \\ \hat{1} & \hat{2} \end{pmatrix}$

$$I_2 = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{0} \\ \hat{0} & \hat{1} \end{pmatrix} \text{ și mulțimea } G = \{X \in M_2(\mathbf{Z}_3) \mid X^2 = I_2\}.$$

- (4p) a) Să se verifice că $I_2 \in G$.
- (4p) b) Să se arate că $A \in G$ și $B \in G$.
- (4p) c) Să se arate că $AB \neq BA$.
- (2p) d) Să se găsească o matrice $X \in M_2(\mathbf{Z}_3)$ astfel încât $A \cdot X = I_2$.
- (2p) e) Să se arate că $AB \notin G$.
- (2p) f) Să se determine cel mai mic număr natural nenul n , cu proprietatea că $(AB)^n = I_2$.
- (2p) g) Să se arate că mulțimea G are cel puțin 6 elemente.

SUBIECTUL IV (20p)

Se consideră funcția $f : \mathbf{R} \setminus \{-1\} \rightarrow \mathbf{R}$, $f(x) = \frac{1}{1+x}$.

- (4p) a) Să se determine asimptota verticală la graficul funcției f .
- (4p) b) Să se determine asimptota spre $+\infty$ la graficul funcției f .
- (4p) c) Să se arate că $f(x) - 1 + x - x^2 \leq 0$, $\forall x \geq 0$.
- (2p) d) Să se arate că $f(x) - 1 + x - x^2 + x^3 \geq 0$, $\forall x \geq 0$.
- (2p) e) Să se deducă inegalitățile $1 - x + x^2 - x^3 \leq \frac{1}{1+x} \leq 1 - x + x^2$, $\forall x \geq 0$.
- (2p) f) Să se arate că $1 - x^9 + x^{18} - x^{27} \leq \frac{1}{1+x^9} \leq 1 - x^9 + x^{18}$, $\forall x \geq 0$.
- (2p) g) Să se arate că aria suprafeței plane cuprinse între graficul funcției $g : [0, \infty) \rightarrow \mathbf{R}$, $g(x) = \frac{1}{1+x^9}$, axa Ox și dreptele $x = 0$ și $x = 1$, este un număr real cuprins în intervalul $(0,91; 0,96)$.

Varianta 048

SUBIECTUL I

a) $AB = \sqrt{(6-2)^2 + (4-1)^2} = 5$, $AC = \sqrt{(5-2)^2 + (-3-1)^2} = 5$.

b) $\vec{AB} = 4\vec{i} + 3\vec{j}$, $\vec{AC} = 3\vec{i} - 4\vec{j} \Rightarrow \vec{AB} \cdot \vec{AC} = 4 \cdot 3 - 3 \cdot 4 = 0$.

c) Din rezultatul de la punctul b) $\Rightarrow \vec{AB} \perp \vec{AC}$, deci $m(\hat{A}) = 90^\circ$.

d) Fie D simetricul lui C față de B , atunci B este mijlocul segmentului $[CD]$

$$\Rightarrow x_B = \frac{x_C + x_D}{2} \Leftrightarrow 6 = \frac{5 + x_D}{2} \Rightarrow x_D = 7. \text{ Analog,}$$

$$y_B = \frac{y_C + y_D}{2} \Leftrightarrow 4 = \frac{-3 + y_D}{2} \Rightarrow y_D = 11. \text{ Deci punctul căutat este } D(7, 11).$$

e) $\sin 15^\circ = \sin(45^\circ - 30^\circ) = \sin 45^\circ \cos 30^\circ - \sin 30^\circ \cos 45^\circ = \frac{\sqrt{2}(\sqrt{3}-1)}{4}$.

f) $|z| = \frac{\sqrt{9+16}}{\sqrt{16+9}} = 1$

SUBIECTUL II

1) a) $\lg 1000 = 3 \in \mathbb{N}$

b) $a_4 = a_3 + r \Rightarrow 17 = 12 + r \Rightarrow r = 5$, $a_3 = a_1 + 2r \Rightarrow 12 = a_1 + 10 \Rightarrow a_1 = 2$.

c) Prin calcul direct.

d) Aplicând formula termenului general al dezvoltării avem $T_{k+1} = C_4^k 2^{4-k} x^k$.

Înlocuind pe k cu 3 rezultă $T_4 = C_4^3 2x^3$, deci coeficientul lui x^3 este $C_4^3 \cdot 2 = 4 \cdot 2 = 8$.

e) Conform punctului c) polinomul se poate scrie $f = (X^2 - X + 1)(X^2 + X + 1)$, deci polinomul f este divizibil cu polinomul $g \Rightarrow$ restul împărțirii este 0.

2)

a) $f'(x) = 1 - \frac{1}{x^2} \Rightarrow f'(x) + \frac{1}{x^2} = 1$.

b) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(x) - f(1)}{x - 1} = f'(1) = 0$.

c) $\int_1^2 f''(x) dx = f'(x) \Big|_1^2 = \left(1 - \frac{1}{x^2}\right) \Big|_1^2 = \frac{3}{4}$.

d) Punctul $A(2, \alpha)$ aparține graficului dacă $f(2) = \alpha \Leftrightarrow 2 + \frac{1}{2} = \alpha \Leftrightarrow \alpha = \frac{5}{2}$.

e) $f\left(\frac{1}{x}\right) = \frac{1}{x} + x = f(x), \forall x > 0$.

SUBIECTUL III

a) $I_2^2 = I_2 \Rightarrow I_2 \in G$.

b) Se verifică prin calcul direct că $A^2 = I_2$ și $B^2 = I_2$, deci $A, B \in G$.

c) $A \cdot B = \begin{pmatrix} \hat{2} & \hat{2} \\ \hat{2} & \hat{1} \end{pmatrix}$, iar $B \cdot A = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{1} \\ \hat{1} & \hat{2} \end{pmatrix}$. Deci $AB \neq BA$.

d) Din punctul b) se observă că $AA = I_2 \Rightarrow X = A \in M_2(\mathbf{Z}_3)$.

e) $(AB)^2 = \begin{pmatrix} \hat{2} & \hat{0} \\ \hat{0} & \hat{2} \end{pmatrix} \neq I_2 \Rightarrow AB \notin G$.

f) $(AB)^3 = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{1} \\ \hat{1} & \hat{2} \end{pmatrix}$, $(AB)^4 = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{0} \\ \hat{0} & \hat{1} \end{pmatrix} = I_2 \Rightarrow n = 4$.

g) Fie $X \in G \Rightarrow X = \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix} \in M_2(\mathbf{Z}_3)$ și $X^2 = I_2$. Din ecuația

$$\begin{pmatrix} a^2 + bc & ab + bd \\ ac + cd & d^2 + bc \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \hat{1} & \hat{0} \\ \hat{0} & \hat{1} \end{pmatrix} \Rightarrow \begin{cases} a^2 + bc = \hat{1} \\ b(a+d) = \hat{0} \\ c(a+d) = \hat{0} \\ d^2 + bc = \hat{1} \end{cases}$$

Deoarece inelul $\mathbf{Z}_3$ este fără divizori ai lui zero, din ecuația a doua se disting două cazuri:

1) Presupunem $b = \hat{0}$, de unde rezultă $a^2 = d^2 = \hat{1} \Rightarrow a, d \in \{\hat{1}, \hat{2}\}$. Dacă $a = d$ avem două soluții, iar dacă $a \neq d$ avem șase soluții. Deci în acest caz avem deja 8 soluții.

2) Presupunem $a + d = \hat{0}$ și mai obținem 8 soluții.

Deci, mulțimea are cel puțin 6 elemente.

SUBIECTUL IV

a) $\lim_{\substack{x \rightarrow -1 \\ x < -1}} f(x) = -\infty$ și $\lim_{\substack{x \rightarrow -1 \\ x > -1}} f(x) = +\infty \Rightarrow x = -1$ este asimptota verticală.

b) $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0 \Rightarrow y = 0$ este asimptota orizontală către $+\infty$ la graficul funcției.

c) $f(x) = 1 + x - x^2 = -\frac{x^3}{x+1} \leq 0, \forall x \geq 0$.

d) $f(x) = 1 + x - x^2 + x^3 = \frac{x^4}{x+1} \geq 0, \forall x \geq 0$.

e) Din punctul c) avem $f(x) = 1 + x - x^2 \leq 0, \forall x \geq 0 \Rightarrow f(x) \leq 1 - x + x^2, \forall x \geq 0$, iar din punctul d) avem

$f(x) - 1 + x - x^2 + x^3 \geq 0, \forall x \geq 0 \Rightarrow f(x) \geq 1 - x + x^2 - x^3, \forall x \geq 0$. Deci

$$1 - x + x^2 - x^3 \leq \frac{1}{1+x} \leq 1 - x + x^2, \forall x \geq 0.$$

f) Substituind pe $x > 0$ cu $x^9 > 0$ în dubla inegalitate de la punctul anterior, rezultă cerința problemei.

g) Deoarece funcția g este o funcție pozitivă pe domeniul de definiție, atunci aria este

$$A = \int_0^1 g(x)dx. \text{ Integrând dubla inegalitate de la punctul f) avem :}$$

$$\int_0^1 (1 - x^9 + x^{18} - x^{27}) dx \leq A \leq \int_0^1 (1 - x^9 + x^{18}) dx.$$

Calculând cele două integrale obținem $0,91 < A < 0,96$.